GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadworney *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: Assessor *Raabski.*

№ 60. — W Sobotę dnia 29. Lipca 1826.

Wiadomości kraiowe.

Z Berlina dnia 25. Lipca.

Król. Szwedzki Generał-Porucznik i Szef głównego sztabu armii, Baron Biörnstjerna, przybył tu z Stokholmu.

C. Rossyiski Generał-Major, Hrabia Maistre, odiechał ztąd do Szwaycaryi, a Król. Angielski goniec gabinetowy Kraus, przeiechał tędy wysłany z Londynu do Petersburga.

Z Wrocławia dnia 22. Lipca.

Wczoray wieczor przybył tu JW. Minister finansów Motz i stanął w domu zaiezdnym pod znakiem trzech gór.

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga dnia 18. Lipca.

N. Cesarz będąc w Carskiém Siele dnia 13. m. b. raczył N. Cesarzową Alexandrę Feodorownę udarować szefostwem kawalergardów.

N. Cesarz wydał następuiący reskrypt do Ministra woyny: „Alexandrze Iwanowiczu! Niezmordowane usiłowania i czynność, z którémiś się WPan zaymował, iako Prezes wyznaczoney do wyśledzenia źle myślących Kommissyi, rostropne, dokładne i oczekiwaniu Moiemu zupełnie odpowiadaiące ukończenie tey rzeczy, wkładaią na Mnie miły obowiązek, oświadczyć WPanu Moią rzetelną wdzięczność. Zlecam oraz WPanu, ażebyś także wszystkich członków Kommissyi w ogóle, i każdego w szczególności zapewnił

o Moiéy życzliwości za znakomicie gorliwe i niespracowane dopełnienie danych im poleceń, przez co usprawiedliwili w naywyższym stopniu Móy wybor i Moie powierzone im zaufanie, i nabyli prawa do wdzięczności Moiéy i Oyczyzny. — Zostaię WPanu przychylnym. (Podp.) Mikołay. W Carskiém-Siele dnia 7. Lipca 1826."

Dnia 13. m. b. obchodzoną tu była rocznica urodzin N. Cesarzowey Alexandry Feodorowny we wszystkich kościołach tuteyszéy stolicy przez uroczyste nabożeństwo. Wieczorem było miasto oświecone. NN. Cesarstwo przepędzili ten dzień w Carskiém-Siele.

Już od dni kilkunastu panowała tu bardzo ciepła pora, którą rzadko tylko koło poranku chwilowy deszcz ulewny przerywał. Gęsty dym z palących się w pobliżu borów i bagien pochodzący, którego świeży wiatr nierozpędzał, napełniał atmosferę, i niekiedy tylko pokazywało się słońce bez promieni, iak czerwona kula ognista. Wczoray świeciło znowu słońce pogodnie i wszystek dym ustąpił z naszego widnokrągu.

Państwo Ottomańskie.

Z Stambułu dnia 22. Czerwca.

(Przez Bukarest). Do dzisieyszego dnia dokazano tu rzeczy do nieuwierzenia; iest wielkie do prawdy podobieństwo, iż Sułtan dopnie swego celu. Wszystkich jánczarów, którzy się z swemi znakami na ulicy pokażą, zabiiaią wobec uzbroionego ludu i trupy ich z hańbą w morze wrzucaią. Sułtan stara się w wszelki sposób korzystać z swego zwycięztwa; aby ludu nieznięchęcić zniżono ceny żywności o 50 od sta, i rozgłaszaią, iż janczarowie byli sprawcami dawnieyszéy drożyzny, ile że, czego zaprzeczyć niemożna, niektóre Orty posiadały przywileie na wyłączne prawie przedawanie różnych artykułów. Lecz domyślić się łatwo można, iż teraźnieysza taniość iest poniekąd dziełem rządu. Mimo to każdy niespokoynie spogląda na prowincye, i zgoła na przyszłość. Zaczynaią się obawiać, iżby związki lądem mogły doznać przeszkody, dla czego wszelkie towarów lądem rozsełanie zakazano. W Pera wciąż panuie przestraszenie, chociaż ieszcze żadna w Stambule rewolucya niebyła tak mało niebezpieczną dla chrześcian, iak ostatnia. — Z Bukarestu dnia 1. Lipca. Przez pocztę rossyiską z Stambułu dnia 22. Czerwca, która mimo tameczne krwawe wypadki regularnie tu przychodziła, dowiaduiemy się mało co nowego. Cała stolica była pod bronią, a Sułtan miał górę nad janczarami. Tymczasem rozchodziły się tu różne pogłoski o wydarzeniach, które, iak mniemano, późniéy miały się wydarzyć. Pogłoski te, iako niezasługuiące dotąd na wiarę, nie warte, aby ie powtarzać. Kommissarze tureccy, którzy tędy do Akierman przeiechali, muszą się na granicy rossyiskiéy w Skuleny ścisłéy poddać kwarantanie. — Z Stambułu dnia 25. Czerwca. Od krwawych wypadków, od dnia 15 do 17, zupełna tu panuie spokoyność. Rząd okazuie wielką dzielność; żywności iest dostatek. Magnaci państwa zgromadzaią się wciąż w seraiu przy boku Sułtana. — Z Semlina dnia 10. Lipca. W Belgradzie wiadome są w całéy obszerności zaszłe w Stambule krwawe wypadki, a wszelakož nawet pomiędzy janczarami naywiększa panuie spokoyność. Z innych atoli prowincyy państwa tureckiego nie tak pomyślne są wiadomości; i tak n. p. twierdzą od dwóch dni, iż janczarowie w Philipopoli i Adryanopolu powstali i nawet okazywali ochotę, poyść do Stambułu w pomoc tamecznym janczarom. W Adryanopolu mieli nawet — lecz któżby temu wierzył? — wezwać Greków, ażeby się z nimi łączyli.

Austrya.

Z Wiednia dnia 17. Lipca.

Jego C. K. Mci Kanclerz domu, dworu i państwa, Xiążę Metternich, wyiechał dziś rano do swych posiadłości w Czechach.

Galicya i Lodomerya.

Ze Lwowa dnia 17. Lipca.

Okropny widok przeraził dnia 14. b. m. mieszkańców Lwowa, tych, którzy byli iego świadkami, a wszystkich przeiął smutkiem i żalem straty naywznioslеyszego i naydawnieyszego pomnika w samym środku miasta. Wieża ratuszna, ta naypięknieysza ozdoba stolicy, przeszło na 30 sążni w górę wznosząca się — ten stróż, blisko półczwarta wieku nad bezpieczeństwem publiczném czuwaiący — zapadł się

w owym dniu o godzinie pół do siodméy wieczornéy. Przyczyna i sposób zapadnienia się były takie: Spodnia część wieży w kształcie czworogranu, od dawna iuż środkiem rys miała, a nieznacznie coraz więcéy rozsuwaiąc się, ciężarem górnéy części, owegoto ośmiogranu ciśniona, rozpadła się na dwie strony, przezco górna zsunęła się pionowo w środek aż na sklepienia, i niemogąc tam ostać, obaliła się w kierunku na zachod, na sam rynek; tak iednak szczęśliwie, że pomimo blisko otaczaiących ią domów, żadnego nie uszkodziła. Chociaż atoli, iak się każdy domyślić może, to zwalenie się niebyło gwałtowne, zważaiąc iednak, iż dla umieszczonego w niéy zegaru i ogniowéy straży, ciągle zamieszkaną była; że nakoniec z powodu rozpoczętéy budowy nowego ratusza, liczni robotnicy właśnie około niéy stawiaiąc i pod nią kopiąc fundamenta, zaś niektórzy dla naprawienia onéy, wewnątrz nawet znaydowali się, i że zawsze mnóstwo przechodzących zatrzymywać i robocie przypatrywać się zwykło — przypadek ten mógł był wielkie pociągnąć za sobą nieszczęście, gdyby iuż od rana niezawodne znaki następnego zdarzenia nie były się obiawiały, przezco prawie wszyscy na ostrożności się mieli, i gdyby nie przezorność i gorliwość Władzy mieyscowéy, oraz znanego iuż z téy strony ciesielskiego budowniczego Kawki, który zawczasu obecnych o grożącém niebezpieczeństwie ostrzegał i do ustąpienia zniewolił, za co mu słusznie publiczne podziękowanie należy. Z tém wszystkiém iednak nie obeszło się całkiém bez nieszczęścia; 5 mężczyzn, między którymi 2ch grenadyerów, których ciekawość aż na sam ganek wieży zaprowadziła, ieszcze téy saméy godziny z pod gruzów poduszonych lub na śmierć pokaleczonych dobyto, a nazaiutrz 15letnią córkę wieżowego wykopano z piszczałką w ręku, silnie uiętą, na któréy ta nieszczęśliwa, ieszcze przed samym zgonem (gdy właśnie zegar 2gi kwadrans na siodmą uderzył) podług zwyczaiu gwizdała. Ile więcéy nieszczęśliwych padło ofiarą téy okropnéy chwili, okażą dnie następne przy ciągłém gruzów odsypywaniu. Kamień poprzeczny, właściwy zwornik całéy budowy, w spodniéy części w oknie archiwalném wieży osadzony, miał napis niemiecki gockiemi głoskami pukło wyryty: *Hans Bleher Anheb des Bau* 1491. — Tak więc kolos, co przez 335 lat zdobił te mury i strzegł ich bezpieczeństwa, runął iednéy chwili, niezostawiwszy i śladu z całéy swoiéy okazałości. Dotąd iest powszechnym przedmiotem ciągłych uwag i rozpraw, a długo ieszcze uczuć da brak siebie, całéy Publiczności.

Niderlandy.

Z Bruxelli dnia 18. Lipca.

Król Jmć rozkazał ułożyć dokładną statystykę królestwa. Wyznaczona iest oddzielna Kommissya, która ma kierować temi pracami.

Dnia 15. m. b. Ich Królewicz. MM. Xiążę Wilhelm Pruski, iego Małżonka i syn, w towarzystwie Xiążęcia Oranii oglądali tuteysze miasto, i zwiedzili pałac królewski i walnych stanów. Potém udały się dostoyne osoby do Terveuren (nowego zamku bawialnego Xiążęcia Oranii), zkąd wyiadą z powrotem do Berlina.

Francya.

Z Paryża dnia 18. Lipca.

Powszechna gazeta Lugduńska, któréy wiadomości niezaszczycaią się bardzo cechą autentyczności, donosiła iuż kilka razy, iż Francya ma zamiar, zrobić Xiążęcia Nemours, 2go syna Xiążęcia Orleańskiego, Królem Grecyi. Teraz odmienia ona swe zdanie i udziela w tym względzie, co następuie: „List korrespondenta naszego z Tulonu dnia 10. Lipca zapewnia, iż Anglicy wszystko przygotowali, aby Xiążęcia Sussex ogłosić Królem Grecyi; tymczasem podobno pełnomocnicy francuzcy w Napoli di Romania przedstawili rządowi greckiemu, iżby dla niego większą daleko było korzyścią, otrzymać Króla z domu Burbonów. Dodaią do tego, iż z Papieżem rozpoczęto układy, po których spodziewaćby się można ułatwienia nieporozumień kościelnych. Wszakże bardzo wątpić należy, iżby Grecy zyskać mogli czas ziechania na zbor."

Zapewniaią, — pisze *Goniec Francuzki* — iż Pan Canning na przełożenia, które mu uczyniono z powodu wyprawy Lorda Cochrane, odpowiedział, że, dopóki ten Admirał nie zawinie z swoiemi okrętami do żadnego

portu, prawom angielskim podlegaiącego, przedsięwzięcia iego obcémi są dla rządu Angielskiego. Zdaie się, iż Lord Cochrane, chcąc zapobiedz wszelkim nieporozumieniom, postanowił opanować wyspę Rhodus, przywrócić tamże zakon Maltański, i używać iego bandery.

Na iednéin z ostatnich posiedzeń Izby Parów, Panowie Pasquier i Lainé mocno powstawali przeciw teraźnieyszemu Ministeryum z powodu tolerowania Jezuitów. *Gwiazda* zapytuie się, dla czego zacni Parowie oburzaią się tak bardzo przeciw temu instytutowi, kiedy właśnie za ich ministrostwa Jezuici usadowili się we Francyi?

Konstytucyonista powiada: Generał-Porucznik Livron, ieden z naycelnieyszych agentów Baszy Egipskiego, znayduie się od dni kilku w Paryżu, i, iak słychać, miewa częste rozmowy z Prezydentem Rady Ministrów.

Gazeta codzienna zapewnia, iż tuteyszy Komitet wspierania Greków odwołał Generała Roche, ponieważ zamiar iego posłannictwa, aby proponował Xiążęcia Nemours na Króla Grecyi, zniweczony został.

Prezydent miasta Tuluzy, powodowany licznémi zaskarzeniami oyców familii przeciw domom gry, zakazał wszelkich schadzek z przeszło 20 osób, bez szczególnego upoważnienia. W domach gościnnych zakazane iest nawet granie w karty.

Według raportu lekarzów, Pan Talma zdaie się, że wyszedł zupełnie z niebezpieczeństwa.

Sternik powiada, iż Pan Bellart w ostatniéy życia swoiego godzinie ustawicznie mówił o „czarnych ludziach“, których zdawał się widzieć, i którzy go bardzo trapili. *Konstytucyonista* chce wiedzieć, iż Pan Bellart nie o iakichsiś „czarnych ludziach“, lecz wyraźnie o „Jezuitach“ mówił. Miał on iuż wynurzać swe obrzydzenie przeciw temu towarzystwu, nim zaczął w obłąkanie zapadać.

Dnia 13. m. b. przybył Xiążę Orleański z rodziną swoią do Lugdunu.

Prefekt Burdegalski doniósł, iż w Martynice wybuchła żółta gorączka.

Bawiący tu obywatele Zjednoczonych Stanów północnéy Ameryki obchodzili w dniu 4. t. m. pięćdziesiącioletni jubileusz niepodległości swego kraiu. Generał Lafayette i iego syn, Hrabia de Lastejrie, PP. Levasseur i Scheffer, byli iako goście zaproszeni. Hrabiemu Segiur, który także służył w czasie woyny za niepodległość, niepozwalała choroba być na téy uczcie. Sala była ozdobiona francuzkiemi i amerykańskiemi chorągwiami; było 65 osób obecnych; pierwsze mieysce zaymował P. Barnett, Konsul Zjednoczonych Stanów. Z wielu toastów (było ich około trzydzieści), następuiące wspominamy: „Szczęśliwemu dniowi, który uroczyście obchodzimy! Pięćdziesiąta rocznica od owego roku, który narodowi dał wolność, a świat nową nadzieią ożywił! Pamiątce Wassyngtona! (Tu powstali przytomni i spełnili toast wśród uroczystéy muzyki.) Naszemu dostoynemu dobroczyńcy, Generałowi Lafayette! Pamiątce Ludwika XVI! Sprzymierzeńcom naszéy zaczynaiącéy kwitnąć Rzeczypospolitéy! Pomyślność Rzeczypospolitych południowéy Ameryki! Oby szpada Boliwara wkrótce w świątyni pokoiu była zawieszona! Pomyślność Grecyi! Nie rozpaczaymy o sprawie potomków Temistoklesa i Leonidasa! Pomyślność świętego związku rozumu, cnoty i patryotyzmu! Pięknéy płci! Pomyślność dam zbieraiących składki dla Towarzystwa wspierania Greków w Paryżu! Ich mężowie z takich żon pysznić się będą; a gdy się Francyi o ich naydroższe kleynoty zapytaią, one swoie córki pokażą! Pomyślność byłych Prezydentów Zjednoczonych Stanów! Oby wdzięczna oyczyzna niezapominała o nich w ich ubóstwie i ich starości! Piękněy Francyi, kraiowi bohatyrstwa i szkole pięknych kunsztów, i owéy uprzeymości, która życie upiększa! Pomyślność Grecyi! Lord Cochrane pomści się za poległe ofiary!“

Hiszpania.

Z Madrytu dnia 6. Lipca.

Król odiechał dzisieyszego rana do wód Cabras. W orszaku iego znayduią się Xiążę Infantado i Calomarde. Podoba się umiarkowanym, że Sekretarz taynéy pieczęci, Pan Grijalba, znayduie się także przy Królu.

Sąd kryminalny w Sewilli wydał wyrok przeciw stanom Cortes, które w Czerwcu 1823. r. za Regencyą głosowały. Około 70 Deputo-

wanych skazano na szubienicę z konfiskacyą ich maiątku; lecz tylko czterech znayduie się w ręku sprawiedliwości.

Pan Gorjollo, ieden z naybogatszych kupców w Kadyxie, a może i w całéy Europie, lecz głowa tak mizerna, iż ledwie czytać umie, mianowany został Generalnym Podskarbim w mieysce Pana Soret, który w Sewilli rozstał się z światem, zostawiwszy maiątek z 12 millionów Franków, które Królewski fiskus zagarnął.

Portugalia.

Z Lizbony dnia 5. Lipca.

Zawinęła tu wczoray korwetta portugalska z Rio-Janeiro. Regencya ogłosiła amnestyą, zrzeczenie się korony na rzecz córki Cesarza, zwołanie Kortezów i inne przysłane z Brazylii dokumenta. Nowa konstytucya nie iest ieszcze ogłoszoną, i z niecierpliwością wyglądaią przybycia francuzk. fregatty Diamond, na któréy znayduie się Lord Stuart, który razem z wspomnioną wyżéy korwettą Rio-Janeiro opuścił.

Anglia.

Z Londynu dnia 15. Lipca.

Dnia 12. m. b. Pruski Sprawuiący interessa i Pan Rotszyld złożył w banku 123 bonów prusko-angielskiéy pożyczki, wynoszących 20,450 Funtów Szterlingów, którémi odpowiadaiąca summa pożyczki umorzoną została.

Lord Dudley Stuart ożenił się z iedną z synowic Napoleona. Młode to stadło mieszka teraz u bogatéy Pani Coutts w Piccadilly.

W tym tygodniu rozpocznie się żniwo pszenicy. Spodziewaią się dobrego sprzętu. Wszystkie inne gatunki zboża zdaie się, że mniéy więcéy chybiły. Szczególniéy groch i bob niewarte zbierania z pola.

Dnia 20. będzie w Woxalu bal maskowy na korzyść wychodzców włoskich i hiszpańskich. Fundusze z dotychczasowych zapisów iuż wyczerpane.

Odebraliśmy wiadomość o powstaniu w Stambule; powstania i spiski należą tam tak dalece do spowszedniałych rzeczy, iż ta wiadomość mało u nas wzbudziła ciekawości, ile że żadnych ważnych nie sprowadzi wypadków. Fanatyzm i despotyzm musi panować u Turków, dopóki koran ludowi wiarę i niewolnictwo przepisuie; o polepszeniu stanu ani myśleć. Niemożemy czerpać żadnych nadziei względem przyspieszenia niepodległości greckiéy z téy rzezi w stolicy tureckiéy. Chorągiew wiernych wabić będzie tyle co dotąd fanatyków, aby się bili przeciw niewolnikom chrześciańskim, a Sułtan ten będzie ostatnim, któryby wyznał Ministrom Europ., iż iest wewnątrz osłabionym, lub mniéy zdolnym popierać swe prawa przeciw obcym mocarstwom.

Gazeta *Morning-Chronicle* nazywa czas obecny nadzwyczaynym, a to iedynie dla tego, że bardzo rojalistoski dziennik „Nowe czasy" zawiera myśli iakobińskie, któreby przed kilku laty nawet oppozycycyą strachu były nabawiły, n. p. że Boliwar potrzebuie tylko pokazać się na dworze Londyńskim, aby przyćmić wszystkich Monarchów Europeyskich wraz z ich reprezentantami.

Szwecya.

Z Stokholmu dnia 14. Lipca.

Miasto nasze znaydowało się w wielkiém niebezpieczeństwie z powodu palenia się puszcz w naszéy okolicy. Król udał się sam na mieysce, posłał tam woysko, kazał zwołać lud wieyski i przez śmiałe rozporządzenia założył tamę niebezpieczeństwu. Lecz raptem obrócił się wiatr w stronę południową i pędził ogień z taką gwałtownością, iż przez 3 tysiące stóp szerokie iezioro dostał się na wyspę Sikla do rogatki Danviker. Szczęściem i tu go uśmierzono, tak iż tylko zaraz pierwszego dnia spalił się mały domek. Przestrzeń, którą pożoga w borach dotknęła, wynosi dobrze dwie mile szwedzkie.

Brazylia.

Dalszy ciąg przerwanéy w zaprzeszłéy gazecie konstytucyi Brazylskiéy:

107) Zaraz po Cesarza na tron wstąpieniu, walne zebranie wyznacza mu i Cesarzowey, dostoyney iego małżonce, odpowiadaiące iego wysokiemu znaczeniu uposażenie.

108) Wyznaczone teraźnieyszemu Cesarzowi i iego małżonce uposażenie, ma być powiększone, ile że obecne okoliczności niedozwalaią ustanowienia zaraz od téy pory summy dostoyności ich osób i narodu odpowiadaiącey.

109) Zebranie ustanawia także uposażenia Cesarskich Xiążąt i innych Xiążąt, w stosunku ich urodzenia. Nadane Xiążętom uposażenia ustaną, gdy one kray opuszczą.

110) Nauczycielów Xiążąt obiera i mianuie Cesarz; zebranie stanowi płacę, którą z skarbu narodowego maią pobierać.

111) Na pierwszém posiedzeniu każdego prawodawstwa żąda Izba Deputowanych od nauczycielów sprawy, względem postępów ich dostoynych uczniów.

112) Gdy Xiężniczki za mąż idą, wyznacza im zebranie posag, bez żadnego nadal uposażenia.

113) Gdy Xiążęta zawieraią śluby małżeńskie i osieść chcą za granicą, wyznacza im zebranie pewną summę raz nazawsze, a w przyszłości niepobieraią żadnéy płacy roczney.

114) Pomienione uposażenia, płace roczne i posagi wypłacane będą mianowanemu przez Cesarza ochmistrzowi, który w interesie korony iest odpowiedzialnym.

115) Posiadane teraz przez Don Pedro pałace i dobra narodowe należą i do iego następców, a naród starać się będzie o ich pomnożenie nowémi nabyciami i o budowy, odpowiadaiące dostoyności i rozrywkom Cesarza i iego rodziny.

Rozdział IV. *O następstwie tronu.*

116) Don Pedro I. przez iednomyślne wykrzyknienie ludów konstytucyiny Cesarz i nieustanny obrońca Brazylii, rządzi ciągle w Brazylii.

117) Prawy potomek następuie w rządzeniu, w porządku pierworodztwa i reprezentacyi. Starsza linia idzie przed młodszą, toż samo naybliższy stopień przed odlegleyszym w każdéy linii, płeć męzka przed niewieścią w każdym stopniu, starsza osoba przed młodszą w każdéy płci.

118) Przy wygaśnieniu prawych potomków Don Pedro Igo walne zebranie ieszcze za życia ostatniego potomka i w czasie iego panowania, obierze nową familią rządzczą.

119) Żaden cudzoziemiec niemoże być następcą korony brazylskiéy.

120) Zaślubienie domysłowéy następczyni tronu następuie podług woli Cesarza. Jeżeli Cesarz nieżyie, gdy ta ma poyść za mąż, małżeństwo to bez zatwierdzenia walnego zebrania nie może być zawarte. Małżonek iéy nie należy do rządu, i przybiera tytuł Cesarza dopiero wtenczas, gdy mu Cesarzowa dziecko porodzi.

Rozdział V. — *O regencyi w czasie małoletności albo choroby Cesarza.*

121) Cesarz iest małoletnim do skończonego 18go roku.

122) W czasie małoletności rządzi państwem Regencya, przypadaiąca na naybliższego krewnego Cesarza, według porządku następstwa, ieżli ma lat 25.

123) Jeżeliby Cesarz niemiał żadnego krewnego, własności te posiadaiącego, zawiadować będzie sprawami państwa stała Regencya, przez walne zgromadzenie mianowana. Składa się z 3ch członków, z których naystarszy iest Prezesem.

124) Aż do czasu wyboru téy stałéy Regencyi, rządzić będzie państwem tymczasowa Regencya, złożona z Ministrów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości i z dwóch Radzców Stanu podług lat służby naystarszych, pod przewodnictwem owdowiałéy Cesarzowy, a gdy iéy niema, pod przewodnictwem naystarszego członka Rady Stanu.

125) Po zeyściu rządzącéy Cesarzowy, małżonek iéy przodkuie w Regencyi.

126) Jeżeli choroba ciała lub duszy, o któréy przekonała się większość obu Izb, czyni Cesarza niezdolnym do rządzenia, wówczas Cesarzewicz (następca tronu) rządzi za niego, ieśli ma lat 18.

127) Regent, to samo Regencya, wykonywa przepisaną §. 103. przysięgę wierności, z dodatkiem, iż Cesarzowi wierność zachowaią, i oddazą mu wodze rządu po ustaniu małoletności lub choroby.

128) Uchwały Regencyi i Regenta wychodzą w imieniu Cesarza w następuiącéy formie: Regencya, w imieniu Cesarza, rozkazuie..... Cesarzewicz, Regent, w imieniu Cesarza rozkazuie.....

129) Ani Regencya, ani Regent nie są odpowiedzialni.

130) Opiekuna małoletniego Następcy tronu wyznacza oyciec w testamencie, czego ieżeli nieuczynił, matka Cesarzowa sprawuie opiekę, niewstępuiąc w powtórne śluby mał-

żeńskie. Jeżeli iéy niema, walne zgromadzenie mianuie opiekuna, którym nigdy nie może być taki, na któregoby po małoletnim dziecku korona spaść mogła.

Rozdział VI. — *O Ministeryum.*

131) Ustanowione być maią rozmaite Sekretaryaty Stanu. Ustawa oznaczy bliżéy ich czynności, ich liczbę, i w miarę okoliczności połączy ie lub odosobni.

132) Ministrowie Stanu przedstawiaią wszystkie czynności władzy wykonawczéy i podpisuią ie, które też w téy tylko formie mogą być dopełnione.

133) Ministrowie są odpowiedzialni za zdradę, przekupstwo, sprzeniewierzenie i uciemiężanie, nadużycie władzy, zaniedbanie wykonania ustaw, trwonienie publicznego grosza, niemniéy za wszystkie czynności, ścieśniaiące wolność, bezpieczeństwo i własność obywateli.

134) Oddzielna ustawa oznaczy naturę tych przewinień i sposób postępowania w téy mierze.

135) Ustny lub piśmienny rozkaz Cesarza niezasłania Ministrów od odpowiedzialności.

136) Cudzoziemcy, chociażby unarodowieni, Ministrami być niemogą.

Rozdział VII. — *O Radzie Stanu.*

137) Ma być zaprowadzona Rada Stanu złożona z Radzców, przez Cesarza dożywotnie mianowanych.

138) Nie ma ich być więcéy nad 10.

139) Nie wchodzą do téy liczby Ministrowie Stanu, którzy z powołania tego nie są Radzcami Stanu, chyba wyraźnie przez Cesarza tymiż mianowani.

140) Aby być Radzcą Stanu, trzeba posiadać własności potrzebne Senatorowi.

141) Przed zaczęciem urzędowania składaią w ręce Cesarza przysięgę na utrzymanie panuiącéy religii, zachowanie konstytucyi i praw; przysięgaią, być wiernymi Cesarzowi, radzić mu naysumienniéy i mieć przy tém tylko dobro państwa na uwadze.

142) Zdanie Radzców Stanu słuchane będzie we wszystkich ważnych sprawach i we wszystkich ogólnych, publicznego zarządu dotyczących się przedsięwzięciach; szczególniéy w przypadku wypowiadania woyny, zawierania pokoiu i układania się z obcemi narodami; niemniéy, gdy Cesarz wykonywać chce niektóre prawa władzy pośredniczéy (kieruiącéy) w §. 101. wymienione, wyiąwszy 6ty numer (ustanawianie i oddalanie Ministrów.)

143) Radzcy Stanu odpowiedzialni są za radę, wbrew ustawom udzielaną, tak iż przez nię wyraźnie w błąd wprowadzaią.

144) Następca tronu zaczynaiąc rok 18ty, iest członkiem Rady Stanu. Inni Cesarzewiczowie mogą tylko w Radzie Stanu zasiadać, będąc od Cesarza mianowani.

Rozdział VIII. — *O sile zbroynéy.*

145) Wszyscy Brazylianie obowiązani są brać się do oręża, gdy tego wymaga utrzymanie niepodległości i całości państwa, i bronić go przeciw zewnętrznym i wewnętrznym nieprzyiaciołom.

146) Nim zgromadzenie walne ustanowi stoiącą siłę zbroyną lądową i morską, pozostanie taką, iaka iest, dopóki iéy zgromadzenie niepomnoży albo niezmnieyszy.

147) Siła zbroyna iest posłuszna wyższym rozkazom. Niemoże się zbierać bez rozkazu wyższéy władzy.

148) Tylko władzy wykonawczéy służy prawo używania woyska lądowego i morskiego w sposób taki, iaki się iéy zdaie być naystósownieyszym dla obrony kraiu.

149) Oficerowie lądowi i morscy niemogą być pozbawieni swoich mieysc bez wyroku właściwych sądów.

150) Oddzielne postanowienie oznaczy urządzenia woyska i flotty, przepisy względem awansu, płac i karności.

Tytuł VI. *O sędziach i sądach.*

151) Władza sądownicza iest niepodległa i składać się ma z sędziów i przysięgłych, którzy wyrokować będą w sposób przez prawa przepisany, w sprawach cywilnych i kryminalnych.

152) Przysięgli wyrokuią względem czynu, sędziowie stósuią prawo.

153) Sędziowie ci są dożywotni. Mogą być iednak przenoszeni w pewnym przeciągu czasu w sposób prawem przepisany.

154) Cesarz może ich w urzędowaniu zawiesić z powodu skarg, przeciw nim zaniesionych, po poprzedniém iednak wybadaniu ich osobiście, po zasięgnieniu potrzebnych

wiadomości i po wysłuchaniu Rady Stanu. Ściągaiące się do takich spraw akta, posłane będą do właściwych obwodów, aby w nich według prawa postąpiono.

155) Tylko przez sądowy wyrok mogą być sędziowie urzędów swoich pozbawiani.

156) Sędziowie i urzędnicy sądowi odpowiedzialni są za nadużycia władzy i za przestępstwa w urzędzie popełnione. Urządzenie powinno odpowiedzialność tę skuteczną uczynić.

157) Za uwodzenie, przekupstwo, kradzież kassy i zdzierstwo, można ich zwyczaynym sposobem processować naydaléy w rok i ieden dzień od dnia popełnionego przestępstwa.

158) W prowincyach państwa będzie tyle trybunałów drugiéy i ostatniéy instancyi, ile ich dogodność obywateli wymagać będzie.

159) W kryminalnych sprawach ogłaszane będzie całe postępowanie.

160) W sprawach cywilnych i w sprawach kryminalnych do sądów cywilnych odesłanych, mogą strony sędziów polubownych mianować; wyroki ich, ieśli się strony na to zgodziły, są bez appellacyi prawomocne.

161) Żaden proces nie może być rozpoczęty, ieśli strona nieudowodni, że poprzednio środków poiednania używała.

162) W tym celu maią być ustanowieni sędziowie pokoiu, obierani tym samym sposobem i na tak długi przeciąg czasu, iak urzędnicy Izb. Prawo postanowi ich atrybucye i zakres działania.

163) W stolicy państwa zaprowadzony będzie oprócz trybunału, podobnego iak w innych prowincych, trybunał sprawiedliwości, którego członkowie z innych sądów wybrani, nazywać się będą Radzcami i Urzędnicy zniesionych teraz sądów, mogą być umieszczeni w nowym trybunale.

164) Trybunał ten ma prawo: a) Zezwalania lub odmawiania rewizyi processu, w sposób prawem przepisany. b) Wyrokowanie w przestępstwach i uchybieniach swoich urzędników, *niemniéy urzędników w innych sądach* umieszczonych w ciele dyplomatycznem i prezesów prowincyi. c) Rozstrzygania sporów iurysdykcyinych i stanowienia względem attrybucyi sądów prowincyalnych.

Tytuł VII. — *O administracyi i gospodarstwie prowincyi.* — Rozdział I. — *O administracyi.*

165) Na czele administracyi każdéy prowincyi zostawać będzie mianowany przez Cesarza Prezes. Cesarz może go dla dobra służby odwołać i innego na iego mieysce mianować.

166) Prawo oznaczy bliżéy iego attrybucye, zakres działania i znaczenie, niemniéy wszystko, co dla sprawowania iego obowiązków iest potrzebne.

Rozdział II. — *O Izbach Prowincyalnych.*

167) We wszystkich teraźnieyszych i na przyszłość pozostać mogącyach miastach i miasteczkach, maią być zaprowadzone Izby, które zawiadywać będą gospodarstwem mieyscowém i potrzebami mieyskiemi.

168) Izby te będą wybierane z urzędników, w liczbie, iaką prawo oznaczy. Kto naywięcéy za sobą miał głosów, ten będzie Izbie przewodniczył.

169) Urządzaiące prawo oznaczy bliżéy postępowanie tych władz mieyskich, wykonywanie policyi, administracyą mieyskiego dochodu i inne pożyteczne zatrudnienia.

Rozdział III. — *O skarbie narodowym.*

170) Dochody i wydatki narodowych pieniędzy oddane będą trybunałowi skarbu narodowego. Podzielony na rozmaite sekcye zawiadywać będzie administracyą i rachunkami przez wzaiemne korrespondencye z urzędami skarbowemi i władzami prowincyalnemi.

171) Wszystkie bezpośrednie podatki, wyiąwszy przeznaczone na umorzenie długu publicznego, zezwalane będą corocznie przez zgromadzenie narodowe i wybierane będą dopóty, dopóki nie postanowi ich znieść lub zastąpić ie przez inne.

172) Po odebraniu tabel budżetowych innych ministerstw, przełoży Minister skarbu Izbie Deputowanych corocznie zaraz na początku iéy posiedzeń, ogólny przegląd dochodu i wydatku skarbu narodowego z roku upłynionego, niemniéy budżet wydatków publicznych na rok następny, podatków i publicznych przychodów.

(Dokończenie nastąpi.)

(Dodatek.)

DODATEK

do

Nru 60.

Gazety Wielkiego Xięstwa Poznańskiego.

(Z dnia 29. Lipca 1826.)

Rozmaite Wiadomości.

Dnia 29. Października, a zatém w ostatnią niedzielę tegoż miesiąca, zagaionym zostanie pierwszy Seym Westfalski.

Z Rzymu donoszą pod dniem 8. m. b., iż Kardynał della Somaglia, Dziekan świętego collegium i Wice-Kanclerz ś. kościoła, wydał nowy obostrzony edykt przeciw taiemnym towarzystwom.

Dnia 6. m. b. zakazano w Bawaryi wszelkich poiedynków między woyskowymi a woyskowymi, i między tymi a innymi urzędnikami.

W Bonie umarła niedawno wdowa po sławnym rymotwórcy niemieckim Szyllerze.

Z Stokholmu donoszą pod dniem 4. m. b.: iż tam zboże i wszelkie inne ziemiopłody wciąż drożeią, tak iż co przed dwoma tygodniami przedawano za 6 Tal., trzeba teraz za to płacić po 10 Tal.

Donoszą z Neapolu pod dniem 5. m. b., iż w gminie Spezzano-Grande w prowincyi Calabria-Citra, niedawno pewna zdrowa 20letnia kobieta, po 9miesięczney ciąży, porodziła dziecko kształtne o dwóch głowach. — W Gubernii Rezanskiéy — piszą z Moskwy pod d. 6. m. b. — porodziła niedawno pewna chłopka dziecko z kocią głową i łapami. Nieszczęśliwa matka przelękniona i do rozpaczy przywiedziona zamordowała ten poczwarny płod w chwili przyiścia na świat i zagrzebała go w ogrodzie pod drzewem. Sąsiadka iéy, która ią przytém wypatrzyła, doniosła o tém policyi. Wydobyto z ziemi potworę, a lekarz cyrkułowy włożył ią w spirytus, i posle do gabinetu Petersburgskiego, iako rzadki wypadek w naturze.

Ze wszystkich stron ciągle donoszą o ustawicznych nawałnicach i szkodach przez nie zrządzanych.

Sprostowanie.

W przeszłym numerze gazety na stronicy 770 w lewo w wierszu 25. zamiast „I iak wiatr i t. d." czytać należy: „Jak wiatr i t. d."

OBWIESZCZENIE.

Dwa sklepy pod domem Wagi tuteyszéy położone, maią bydź wypuszczone w dzierzawę

przez publiczną licytacyą naywięcéy ofiaruiącemu od dnia 1. Października r. b. na $3\frac{1}{2}$ po sobie następuiące lata.

Termin do licytacyi wyznacza się na
dzień 4. Sierpnia r. b.
i odbędzie się przed południem o godzinie 9téy na sali ratuszney sessyonalnéy.

Poznań dnia 21. Lipca 1826.

Nadburmistrz.

OBWIESZCZENIE.

Józef Hrabia Kwilecki z Wroblewa w Powiecie Szamotulskim z małżonką swoią Alexandrą z Hrabiów Sobolewskich kontraktem przedślubnym na dniu 23. Czerwca r. z. zawartym, dnia 12. Czerwca r. b. sądownie ogłoszonym, wspólność maiątku i dorobku pomiędzy sobą wyłączyli.

Poznań dnia 19. Czerwca 1826.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Nad maiątkiem Ur. Kaietana Kobylinskiego konkurs otworzonym został dnia 26. Września 1825, wyznaczyliśmy przeto termin do likwidacyi pretensyi do tegoż Kobylinskiego maiących na
dzień 29. Sierpnia r. b.
o godzinie 9tey przed Deputow. Konsyliarzem Sądu Ziemiańskiego Kaulfus w Izbie naszéy Instrukcyinéy, i zapozywamy na takowy wszystkich nieznaiomych wierzycieli iego pod tém zagrożeniem, iż w razie niestawienia się ani osobiście ani przez pełnomocników prawnie dozwolonych, z pretensyami swemi prekludowanemi i wieczne w téy mierze milczenie względem innych wierzycieli nakazane im zostanie.

Tym wierzycielom, którzy odlegle mieszkaią, i którym w mieście tuteyszém na znaiomości zbywa, podaiemy na Mandataryuszów Komissarzy Sprawiedliwości Hoyer, Guderian i Macieiowski, z których iednego w dostateczną Informacyą i plenipotencyą opatrzyć należy.

Poznań dnia 13. Marca 1826.

Królewsko - Pruski Sąd Ziemiański.

PATENT SUBHASTACYINY.

Dobra Kiekrz i Starzyny w naszéy jurysdykcyi Powiecie Poznańskim położone, i do massy konkursowéy Ludowiki Szczutowskiéy należące, które iedna i pół mili od Poznania, dwie mile od Obornik, dwie i pół mili od Szamotuł, trzy mile od Obrzycka, dwie i pół mili od Murowaney Gośliny odległe, i podług w roku zeszłym sądownie sporządzonéy taxy na 33,853 Tal. 9 śgr. 2 fen. oszacowane zostały, na wniosek Kommissarza Sprawiedliwości Mittelstaedt, iako Kuratora massy Szczutowskiéy, publicznie naywięcéy daiącemu sprzedane bydź maią.

W tym celu termina licytacyine na
dzień 11. Lipca r. b.,
dzień 14. Października r. b.,
dzień 16. Stycznia 1827.,
z których ostatni zawity, zawsze przed południem o godzinie 9téy przed Assessorem Sądu Ziemiańskiego Kapp w naszéy Izbie dla stron wyznaczone zostały, na który zdatność kupna posiadaiących z tém oznaymieniem wzywamy, iż, ieżeli prawne przyczyny na przeszkodzie nie będą, przyderzenie naywięcéy daiącemu po złożeniu licytum nastąpi.

Zarazem wzywaią się z zamieszkania niewiadomi wierzyciele realni, iako to: sukcessorowie Walentego Zalewskiego, Heinrich Ma-

thias, Disponent handlu Dekertów, sukcessorowie Konstancyi z Skorzewskich zamężnéy Zakrzewskiéy, i Ludwik Skorzewski, ażeby praw swych w terminach licytacyinych dopilnowali, pod tym ostrzeżeniem, iż w razie niestawienia się przyderzenie naywięcéy daiącemu, i po złożeniu licytum wymazanie ich summ nawet bez produkcyi na takie wydanych dokumentów, nastąpi.

Taxa i warunki codziennie w registraturze naszéy przeyrzane bydź mogą.

Poznań dnia 16. Marca 1826.

Królewsko - Pruski Sąd Ziemiański.

PATENT SUBHASTACYINY.

Grunt Depczyńskich pod liczbą 4 w Poznaniu na przedmieściu Ostrowku położony z budynkiem w ryglowkę stawianym, tylnym budynkiem i ogrodem, na 496 Tal. 25 śgr. 11 d. sądownie oszacowany, w drodze exekucyi w terminie

dnia 5. Września r. b.

zrana o godzinie 10. przed deputowanym Referendaryuszem Küntzel publicznie więcéy daiącemu przedany będzie, wzywamy przeto ochotę kupna i zdolność posiadania maiących, aby się na terminie tym albo osobiście lub przez pełnomocników stawili i więcéy daiący przyderzenia spodziewać się może, ieżeli żadna prawna nie zaydzie przeszkoda. Warunki kupna i taxa w registraturze naszéy przeyrzane bydź mogą.

Zarazem zapozywamy na termin ten nieznaiomego z pobytu faktora żydowskiego Melle pod tém zagrożeniem, iż w razie niestawienia się po złożeniu sądowém summy szacunkowéy wymazanie wszelkich intabulowanych iako i spadaiących pretensyi a mianowicie tychże ostatnich, bez potrzeby nawet złożenia na ten koniec dokumentów, nakazaném zostanie. Przydaliśmy także temuż Melle Ur. Peterson za Assystenta dla bronienia prawa iego.

Poznań dnia 17. Maia 1826.

Królewsko - Pruski Sąd Ziemiański.

Szanownym członkom resursy naszéy, niemniéy uczestnikom balów téyże, donosimy ninieyszém nayuniżeniéy: że

we Czwartek dnia 3. Sierpnia r. b.

o godzinie 8méy wieczornéy będzie bal.

Dyrekcya resursy wolnomularskiéy.

Na zasadzie naywyższego rozkazu gabinetowego z dnia 1. Czerwca r. b. uczyniono rozrządzenie, iż zawieszone dotąd ćwiczenia w strzelaniu mogą być, bez obawy dla przechadzaiącéy się Publiczności, daléy kontynuowane. Strzelanie do tarczy rozpocznie się zatém dnia 30. b. m.; co dla zniesienia wszelkich powątpiewań, podaiemy ninieyszém do publicznéy wiadomości.

Poznań dnia 27. Lipca 1826.

Giełda strzelecka.

Założenie ruskiéy kąpieli parowéy i łaźni.

Od dawnego iuż czasu dało się tu słyszeć życzenie założenia kąpieli parowéy i łaźni; lecz iakkolwiek szanowni lekarze nasi uznawali urządzenie takowe bydź nader potrzebném i użytecznem, przecież rzecz ta zachaczała się zawsze na życzeniach i proiektach. Moie ciągłe

staranie o dobro i zabawy moich szanownych współobywateli, dogodne położenie moiéy posady Szeląg nazwanéy, i wyborne iéy źródła, spowodowały mnie, przywieśdź życzenie to do skutku. Poiechałem do Berlina, aby dokładnie poznać tameczny zaszczytnie znany instytut tego rodzaiu, i doprowadziłem teraz rzecz tak daleko, iż móy instytut ruskiéy kąpieli parowéy, i łaźni, połączony z kąpielą tuszoszową, kroplistą i zwyczayną, we Wtorek dnia 1. Sierpnia r. b. otworzyć iestem w stanie. Zawiadomiaiąc o nich W W. Lekarzów i Prześwietną Publiczność, upraszam oraz, ażeby ci, którzy ich chcą używać, raczyli ie wprzód obeyrzyć. Spodziewam się, iż znaydą wszystko, czego dogodność i wygoda wymagaią; tém bardziéy, iż starałem się o to, ażeby instytut móy zupełnie odpowiadał Berlińskiemu, który sobie wziąłem za wzór, a w którym dozorca moiego przez kilka tygodni usposobionym został.

Łaźnie są, niedzielę wyiąwszy, codziennie od godziny 6téy ranněy do godziny 9téy wieczornéy ogrzane, a cena ich iest na 15 śrebrgr. od osoby ustanowiona. Pochlebiaiąc sobie, iż kąpiele te będą i od piękněy płci często odwiedzane, przyiąłem osobną dozorczynię i wtorek i piątek zrana od godziny 6téy do godziny 12téy wyłącznie dla Dam są przeznaczone. Gdyby kto uważał iaką niedogodność w odległości instytutu tego od miasta, ten niech raczy zważyć, iż przechadzka do kąpieli i ztamtąd uznana iest za nader pożyteczną zdrowiu, że odległość ta o wiele nie iest tak wielką iak w Berlinie z iednéy części miasta do drugiéy, że doroszki krótką tę drogę ułatwiaią, i że ia sam zawsze będę miał w pogotowiu całokryty z czterema siedzeniami wygodny powoz do powrotu kąpiących do miasta a to za umiarkowaną opłatą.

Poznań dnia 28. Lipca 1826.

A. G. Leidig,
właściciel posady Szeląga pod Poznaniem.

Bardzo dobry wcale nowy Billard z wszelkimi regaliami iest do przedania w Poznaniu na ulicy Wieńcowéy Nr. 35. u W. Beckera.

Tegoroczna woda Selterska, iako też świeże wino wiśniowe iest do nabycia i poleca
Jan Henr. Steffens
w rynku Nr. 86.

50 macior i 50 baranów rasy hiszpańskiéy, za mierną cenę, dostać można w Golęcinie pod Poznaniem.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 24. Lipca 1826.	Papierami	Gotowizną
	po	*po*
Obligi długu państwa . .	$83\frac{1}{6}$ pCt.	83 pCt.
Obligi bankowe aż do włącznie lit. H.	—	$94\frac{1}{2}$ „
Zachodnio-Pruskie listy zastawne A	$85\frac{1}{2}$ „	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne B.	$82\frac{1}{4}$ „	—
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	$90\frac{3}{4}$ „	—
Wschodnio-Pruskie . . .	$86\frac{1}{2}$ „	—
Szlązkie	—	$104\frac{1}{2}$ „

Poznań dnia 28. Lipca 1826.

	Papierami.	Gotowizną.	Od str.
Kurs obligów m. Poznania . .	$90\frac{1}{2}$	— —	4

Ceny zboża na Pruską miarę i wagę w Poznaniu.

Dnia 24. Lipca.

	Tal.	śgr.	fen.	do	Tal.	śgr.	fen.
Pszenica . .	1	—	—	—	1	2	6
Żyto . . .	—	21	4	—	—	24	—
Jęczmień . .	—	17	—	—	—	18	—
Owies . . .	—	15	—	—	—	16	4
Tatarka . .	—	17	6	—	—	20	—
Groch . . .	—	25	—	—	1	—	—
Ziemiaki . .	—	12	—	—	—	13	—
Masła garniec	1	2	6	—	1	5	—